РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2020/1142 НА КОМИСИЯТА

от 29 юли 2020 година

относно продължаването на засиленото наблюдение на Гърция

(нотифицирано под номер C(2020) 5086)

(само текстът на гръцки език е автентичен)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 472/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за засилване на икономическото и бюджетно наблюдение над държавите членки в еврозоната, изпитващи или застрашени от сериозни затруднения по отношение на финансовата си стабилност ([1]), и по-специално член 2, параграф 1 от него,

като има предвид, че:

(1) След като финансовата помощ по линия на Европейския механизъм за стабилност изтече на 20 август 2018 г., с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192 на Комисията ([2]) по отношение на Гърция беше задействано засиленото наблюдение за период от шест месеца, считано от 21 август 2018 г. Впоследствие засиленото наблюдение беше удължено три пъти ([3]), всеки път за допълнителен период от шест месеца, последният от които от 21 февруари 2020 г.

(2) От 2010 г. насам Гърция е получила значителна по размер финансова помощ, вследствие на което нейните непогасени задължения към държавите членки от еврозоната, Европейския инструмент за финансова стабилност и Европейския механизъм за стабилност възлизат на общо 243 700 милиона евро. Гърция получи финансова подкрепа от европейските си партньори при изгодни условия, а през 2012 г. и отново през 2017 г., този път по линия на Европейския механизъм за стабилност, бяха приети специални мерки за осигуряване на по-голяма устойчивост на обслужването на дълга. На 22 юни 2018 г. в рамките на Еврогрупата бе постигната договореност на политическо равнище да бъдат въведени допълнителни мерки за гарантиране на устойчивостта на обслужването на дълга. Някои от тези мерки, включително прехвърлянето на равностойни суми към дохода, получен от националните централни банки от еврозоната, от гръцките държавни облигации, държани по споразумението относно нетните финансови активи и програмата за пазарите на ценни книжа, могат да бъдат договорени два пъти годишно в Еврогрупата въз основа на докладване на положителни резултати по линия на засиленото наблюдение на изпълнението от страна на Гърция на нейните ангажименти в областта на политиката след приключването на програмата. В това отношение отпускането на първите три транша от мерки за дълга, обвързани с провеждането на определена политика, бе осъществено след съгласие от Еврогрупата съответно през април 2019 г., декември 2019 г. и юни 2020 г.

(3) Гърция пое ангажимент в рамките на Еврогрупата да продължи и да завърши всички съществени реформи, приети в рамките на програмата за подкрепа на стабилността по Европейския механизъм за стабилност (по-нататък „програмата“), и да запази целите на важните реформи, приети в рамките на тази програма и на предшестващите я програми. Гърция пое също ангажимент да осъществи конкретни действия в областта на фискалните и фискално-структурните политики, социалното подпомагане, финансовата стабилност, пазара на труда и продуктовите пазари, приватизацията и публичната администрация. Тези конкретни действия, които са посочени в приложение към изявлението на Еврогрупата от 22 юни 2018 г., ще допринесат за премахването на прекомерните макроикономически дисбаланси в Гърция и на източниците или потенциалните източници на икономически трудности.

(4) На 26 февруари 2020 г. Комисията публикува доклада си за Гърция за 2020 г. ([4]). Комисията заключи, че в Гърция са налице прекомерни макроикономически дисбаланси ([5]). Въпреки че се наблюдава напредък в редица области, продължават да съществуват значителни слабости и наследени от миналото проблеми, свързани с големия публичен дълг, високото равнище на необслужваните кредити в счетоводните баланси на банките и външния сектор, в

([1]) ОВ L 140, 27.5.2013 г., стр. 1.
([2]) ОВ L 211, 22.8.2018 г., стр. 1.
([3]) Решение за изпълнение (ЕС) 2019/338 на Комисията (ОВ L 60, 28.2.2019 г., стр. 17), Решение за изпълнение (ЕС) 2019/1287 на Комисията (ОВ L 202, 31.7.2019 г., стр. 110) и Решение за изпълнение (ЕС) 2020/280 на Комисията (ОВ L 59, 28.2.2020 г., стр. 9).
([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

контекста на все още ниския потенциал за растеж и високото равнище на безработицата. В края на 2019 г. държавният дълг в Гърция възлизаше на 176,6 % от брутния вътрешен продукт, което е най-високото равнище в Съюза. Нетната международна инвестиционна позиция от -150,6 % от брутния вътрешен продукт през 2019 г. остава силно отрицателна, въпреки че тя включва голям външен публичен дълг при изключително изгодни условия. Освен това, въпреки значителното намаляване на дефицита по текущата сметка през последните години, то продължава да бъде недостатъчно, за да подпомогне намаляването на голямата нетна международна инвестиционна позиция със задоволителен темп, така че тя да се понижи до равнища, които се считат за разумни. Въпреки че след като достигна най-високата си стойност от 27,8 % през 2013 г., безработицата продължи да намалява, през февруари 2020 г. тя все още възлизаше на 16,1 %. Дълготрайната безработица (11,9 % през четвъртото тримесечие на 2019 г.) и младежката безработица (35,6 % през февруари 2020 г.) продължават да са много високи, въпреки че и те значително намаляха в сравнение с пиковите си стойности по време на кризата (дълготрайната безработица достигна най-високата си стойност от 19,9 % през второто тримесечие на 2014 г., а младежката безработица достигна 60,2 % през февруари 2013 г.).

(5) На 11 март 2020 г. Световната здравна организация обяви официално световна пандемия от COVID-19. Това е тежка извънредна ситуация в областта на общественото здраве, която засяга гражданите, обществата и икономиките. Тя представлява голям икономически шок, който има силно отрицателно въздействие върху макроикономическата перспектива на Европейския съюз. Вероятно е Гърция да бъде засегната особено тежко поради отрасловия състав на нейната икономика. Според прогнозата на Комисията от лятото на 2020 г. спадът може да достигне [X %] през 2020 г., но се очаква да бъде последван от бързо, макар и непълно, възстановяване през 2021 г. Несигурността около прогнозата остава висока. Вероятно е пандемията да доведе до значително нарастване на публичния дълг и да обърне частично тенденцията към намаляване на безработицата, наблюдавана през предходните години. Бързото връщане към растеж ще бъде от ключово значение за предотвратяване на „ефекта на хистерезис“ и за ограничаване на социално-икономическото въздействие на кризата. Дълбочината на рецесията отразява големия дял на туристическия сектор, който е изправен пред голяма несигурност по отношение на премахването на ограниченията за пътуване. Също така е вероятно секторите на корабоплаването и транспорта да отбележат силен спад на фона на свиването на световната търговия.

(6) От началото на пандемията ЕС и неговите държави членки предприеха безпрецедентни мерки за защита на живота и на поминъка. В отговор на пандемията от COVID-19 и като част от координирания подход на Съюза Гърция прие своевременни бюджетни мерки за увеличаване на капацитета на своята здравна система, ограничаване на пандемията и предоставяне на непосредствена помощ на хората и секторите, които са особено засегнати. ЕС подкрепи усилията на национално равнище за справяне с кризата в областта на здравеопазването и за смекчаване на последиците от удара върху икономиката. Той предостави средства от бюджета си за борба с вируса, задейства общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, използва пълната гъвкавост на правилата за държавна помощ и предложи да се създаде нов инструмент, който да помага на хората да останат на работа — Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства („SURE“). Наред с мерките, предприети от Европейската централна банка и Европейската инвестиционна банка, отговорът на ЕС осигурява повече от половин трилион евро за подкрепа на работниците и предприятията. В този контекст на 27 май 2020 г. Комисията предложи на Европейския парламент и на Съвета да създадат Механизъм за възстановяване и устойчивост, чрез който да се предоставя значителна подкрепа за осъществяването на реформи и инвестиции за укрепване на икономиките на държавите членки.

(7) Последиците от разпространението на COVID-19 в средносрочен и дългосрочен план ще зависят в голяма степен от това колко бързо икономиките на държавите членки ще се възстановят от кризата, което зависи от мерките, които те ще предприемат за смекчаване на социалното и икономическото въздействие на кризата, с подкрепата на ЕС. Подобно на други държави членки, Гърция следва да се възползва от пакета на ЕС за възстановяване, който ще спомогне за финансирането на ключови реформи и инвестиции, насочени към стимулиране на потенциала за растеж и повишаване на устойчивостта на икономиката. Това от своя страна ще предотврати допълнителното разширяване на различията в Съюза.

(8) Комисията публикува шестата си оценка по линия на засиленото наблюдение на Гърция ([6]) на 20 май 2020 г. В нея се заключава, че предвид на извънредните обстоятелства, свързани с разпространението на COVID-19, Гърция е предприела необходимите действия, за да изпълни своите конкретни ангажименти за реформи. В тази оценка се отчита тясното взаимодействие на гръцките органи с европейските институции и се признава необходимостта от приоритизиране на политики, съсредоточени върху изпълнението на спешни мерки в отговор на пандемията. В този контекст в доклада се признава, че ограничителните мерки са засегнали сериозно капацитета за изпълнение на реформите по време на периода на прегледа, и се отбеляза, че в бъдеще, след подновяването на икономическо възстановяване, ще бъде от ключово значение да се поддържа, а когато е необходимо, да се засили процесът на реформи.

([6]) Европейска комисия: Доклад за засиленото наблюдение — Гърция, май 2020 г., Institutional Paper 127, май 2020 г.

(9) С оглед на задълбочения преглед за 2020 г., направен от Комисията, и на тази оценка Съветът разгледа националната програма за реформи за 2020 г. и програмата за стабилност за 2020 г. Съветът взе предвид нуждата от справяне с пандемията и улесняване на възстановяването на икономиката като първа необходима стъпка за коригиране на дисбалансите. Той препоръча ([7]) на Гърция да предприеме всички необходими мерки, за да се справи ефективно с пандемията, включително да укрепи устойчивостта на здравеопазването, да разработи схеми за заетост на намалено работно време и осигури ефективна подкрепа за активизиране, за да смекчи въздействието на кризата върху заетостта и социалната сфера, да предприеме мерки за осигуряване на ликвидност и да насърчи публичните и частните инвестиции в редица приоритетни инвестиционни области, включително екологичния и цифровия преход. Съветът също така призова органите след постепенното облекчаване на ограниченията, наложени вследствие на разпространението на COVID-19, да продължат и завършат реформите в съответствие с ангажиментите след края на програмата за възобновяване на устойчивото икономическо възстановяване.

(10) След края на програмата по Европейския механизъм за стабилност гръцкият банков сектор стана по-стабилен и устойчив на сътресения, но остават наследени рискове и съществени основни уязвимости, засилени от отрицателното въздействие на разпространението на коронавируса. Банките поддържат адекватна ликвидност, но равнището на необслужваните кредити продължава да е високо, като от декември 2019 г. те възлизат на 68,5 милиарда евро или 40,6 % от брутните експозиции по заеми, отпуснати на клиенти ([8]). Пандемията може да спре постепенното намаляване на обема на необслужваните кредити, които достигнаха върхова стойност от 107,2 милиарда евро през март 2016 г. и 71,2 милиарда евро в края на септември 2019 г. Освен това текущият икономически шок засяга стратегиите на банките за намаляване на необслужваните кредити и вторичния пазар за необслужвани кредити, както и прилагането на схемата „Херкулес“ в подкрепа на секюритизацията на такива заеми след успешното приключване на първите сделки. Капиталовата позиция на гръцките банки е в съответствие с регулаторните изисквания, но е изправена пред все по-строги изисквания за надзор и нужди от капитал за финансиране на процеса на намаляване на задлъжнялостта във връзка с необслужваните кредити в средносрочен план, а рентабилността е ниска. В резултат на това гръцките банки са особено изложени на риска от увеличаване на разходите за финансиране и от ново влошаване на качеството на активите вследствие на пандемията. Органите предприемат стъпки за поддържане на достъпа до финансиране за засегнатите предприятия, които допълват инициативите на равнището на търговските банки и лицата, обслужващи кредити. Те също така поеха ангажимент за по-нататъшно провеждане на ключови реформи във финансовия сектор и за подобряване на съществуващите инструменти за преструктуриране на необслужваните заеми вследствие на неблагоприятното въздействие на разпространението на COVID-19 върху темпа на текущите и миналите инициативи за реформи. Тези реформи, като например цялостна реформа на разпокъсаната уредба за несъстоятелност, могат да допринесат за смекчаване на средносрочното въздействие на кризата върху задлъжнялостта на частния сектор.

(11) Въпреки постигнатия през последните години напредък Гърция все още е изправена пред сериозни предизвикателства по отношение на своята стопанска среда и съдебна система. Органите продължават да работят за подобряване на регулаторната среда и за повишаване на конкурентоспособността, въпреки променящите се приоритети и трудностите вследствие на разпространението на COVID-19. Макар че Гърция отбеляза напредък в области като намаляването на времето за регистриране на стопанска дейност и подобряването на защитата на миноритарните инвеститори, тя все още изостава значително от най-добрите резултати в няколко области (напр. изпълнението на договори, регистрирането на собственост, уреждането на несъстоятелност и др.). Пандемията послужи като катализатор за постигане на напредък по програмата за цифрово управление и органите поеха ангажимент да предприемат допълнителни действия за допълнително облекчаване на административната тежест за предприятията и гражданите.

(12) След като през 2010 г. ѝ бе отнета възможността да взема заеми на финансовите пазари, от юли 2017 г. Гърция започна да си възвръща достъпа до пазара чрез емитирането на държавни облигации. Доходността на гръцките държавни облигации започна да намалява бавно след успешното приключване на програмата по Европейския механизъм за стабилност през 2018 г. и спадна значително през 2019 г. От началото на пандемията Гърция успешно емитира както държавни ценни книжа, така и дългосрочни облигации, което показва устойчив достъп до пазарно финансиране, но въпреки това условията ѝ за получаване на заеми продължават да са свързани с висока нестабилност.

(13) Като се има предвид посоченото по-горе, Комисията заключава, че условията, оправдаващи въвеждането на засилено наблюдение съгласно член 2 от Регламент (ЕС) № 472/2013, все още са налице. По-специално Гърция продължава да е изправена пред рискове за финансовата си стабилност, които рискове, ако се реализират, могат да доведат до отрицателни последици за други държави членки от еврозоната. Възникването на такива отрицателни последици може да стане косвено — чрез повлияване на доверието на инвеститорите, а по този начин и на разходите за рефинансиране на банките и на държавния дълг в други държави членки от еврозоната.

([7]) Препоръка на Съвета от 20 юли 2020 г. относно националната програма за реформи на Гърция за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Гърция за 2020 г.

([8]) *Източник*: Национална банка на Гърция.

(14) Поради това в средносрочен план Гърция трябва да продължи да приема мерки, целящи премахване на източниците или потенциалните източници на трудности, и да провежда структурни реформи в подкрепа на стабилно и устойчиво икономическо възстановяване с цел смекчаване на наследените от миналото проблеми от няколко фактора. Тези фактори включват тежкия и продължителен спад по време на кризата; размера на дълга на Гърция; уязвимите места на финансовия ѝ сектор; продължаващите относително здрави взаимовръзки между финансовия сектор и публичните финанси на Гърция, включително чрез държавна собственост; риска от разпространение на сериозни напрежения в някой от тези сектори в други държави членки, както и експозицията на държавите членки от еврозоната към гръцкия държавен дълг.

(15) За да бъдат преодолени остатъчните рискове и с цел наблюдение на изпълнението на поетите за целта ангажименти, изглежда необходимо и целесъобразно да бъде продължено засиленото наблюдение на Гърция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 472/2013.

(16) На Гърция бе предоставена възможност да изрази становището си относно оценката на Комисията чрез писмо, изпратено на 24 юни 2020 г. В отговора си от 29 юни 2020 г. Гърция като цяло изрази съгласие с оценката на Комисията на икономическите предизвикателства, пред които е изправена, което съгласие е основанието за продължаване на засиленото наблюдение.

(17) Гърция ще продължи да получава техническа подкрепа по Програмата за подкрепа на структурните реформи (съгласно Регламент (ЕС) 2017/825 на Европейския парламент и на Съвета ([9])) и последващите я програми за разработването и провеждането на реформи, включително за продължаването и завършването на съществени реформи в съответствие с поетите ангажименти в областта на политиката, които са подложени на засилено наблюдение.

(18) При осъществяването на засиленото наблюдение Комисията възнамерява да работи в тясно сътрудничество с Европейския механизъм за стабилност, в контекста на системата си за ранно предупреждение,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Периодът на засилено наблюдение на Гърция съгласно член 2, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 472/2013, задействан с Решение за изпълнение (ЕС) 2018/1192, се удължава с още шест месеца, считано от 21 август 2020 г.

Член 2

Адресат на настоящото решение е Република Гърция.

Съставено в Брюксел на 29 юли 2020 година.

За Комисията
Paolo GENTILONI
Член на Комисията

([9]) Регламент (ЕС) 2017/825 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за създаването на Програмата за подкрепа на структурните реформи за периода 2017—2020 г. и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013 и (ЕС) № 1305/2013 (ОВ L 129, 19.5.2017 г., стр. 1).